Številka 2/2021
Str./pp. 144–148
ISSN 0038 0474

Strokovni posvet Korona in vrtec

Pomen kakovostne predšolske vzgoje in izobraževanja tudi med zaprtjem vrtcev zaradi epidemije bolezni covid-19

Center za kakovost v vzgoji in izobraževanju na Pedagoškem inštitutu je med epidemijo bolezni covid-19 organiziral strokovni posvet z naslovom *Korona in vrtec*. Namen posveta je bil iskanje odgovorov na izzive, s katerimi so se strokovni in vodstveni delavci v vrtcih soočali med epidemijo bolezni covid-19, ter razmislek o praksah, ki so jih v vrtcih implementirali v tem času. Strokovnim in vodstvenim delavcem je bila ob tem omogočena izmenjava izkušenj z izvajanjem vrtčevskih dejavnosti v spremenjenih razmerah. Strokovni posvet je potekal na daljavo, prek spletne platforme Zoom, v četrtek, 26. novembra 2020, od 9. do 13. ure. Udeležilo se ga je 130 udeležencev.

Center za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za korakom je že od ustanovitve zagovornik kakovostne predšolske vzgoje, pri čemer zagotavlja strokovno podporo strokovnim in vodstvenim delavcem v vrtcih ter osnovnih šolah. Njegove dejavnosti so usmerjene v dve temeljni področji: v zagotavljanje, spremljanje in spreminjanje kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa ter zagotavljanje enakih možnosti za vse otroke v predšolskem obdobju, na prehodu v osnovno šolo ter prvih letih šolanja.

Predšolska vzgoja je pomemben del celotnega izobraževalnega sistema in ključna v najzgodnejšem obdobju človekovega življenja. Njen pomen za razvoj in kakovost življenja posameznika dokazuje vse več raziskav. Rezultati raziskav kažejo, da imajo kakovostni programi predšolske vzgoje pozitiven učinek na otrokov razvoj, učenje in uspešnost v nadaljnjem šolanju, spodbujajo pa tudi socialno kohezijo (gl. npr. Marjanovič Umek in Fekonja 2008; National Scientific Council on the Developing Child 2007; Sylva idr. 2004). Kljub dokazanemu pomenu predšolske vzgoje so bili v primerjavi z drugimi zaposlenimi v vzgoji in izobraževanju med epidemijo zaposleni v predšolski vzgoji pogosto spregledani. Večji del pozornosti odločevalcev je bil usmerjen v osnovne in srednje šole, kar se je jasno pokazalo, ko so 18. avgusta 2020 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo in Nacionalni inštitut za javno zdravje javnosti predstavili publikacijo *Vzgoja in izobraževanje RS v razmerah, povezanih s covid-19 – Modeli in priporočila* (gl. Kustec idr. 2020). Publikacija je bila opredeljena kot temeljni delovni, operativni pripomoček za čim bolj nemoten potek vzgoje in izobraževanja v obdobju sobivanja z razmerami, zaznamovanimi s covidom-19, kot strokovno gradivo ali informativna publikacija, iz katere pa so bili vrtci izpuščeni.

Iz izkušenj in informacij, pridobljenih od vrtcev (predvsem od članov Mreže za spreminjanje kakovosti Korak za korakom), ki jih je Center za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za korakom pridobil v obdobju epidemije, je bilo razvidno, da so se strokovni delavci v vrtcih v obdobju zaprtja in ponovnega odpiranja znašli v prav tako negotovi in novi situaciji kot zaposleni na drugih stopnjah vzgoje in izobraževanja. Prav tako so nekateri strokovni delavci v vrtcih z delom na daljavo

pokazali inovativnost in prilagodljivost pri prizadevanjih za vzdrževanje stika ter zagotavljanje podpore družinam tudi v spremenjenih razmerah.

Strokovni posvet je imel tri sklope. V prvem delu so *strokovne delavke predstavile primere pedagoških praks* s področij: povezovanje z družinami, strategije poučevanja, podpora ranljivim skupinam, oblikovanje učnega okolja v skladu s priporočili NIJZ, spremljanje otrokovega razvoja, vzpostavljanje interakcij z otroki in profesionalni razvoj. Pedagoške prakse so se nanašale na obdobje popolnega ali delnega zaprtja vrtcev in tudi obdobje ponovnega odpiranja vrtcev. Iz obdobja popolnega zaprtja so strokovne delavke poročale o raznolikih vsebinah na daljavo vzpostavljenega stika med strokovnimi delavci vrtca in otroki ter njihovimi družinami. Najpogostejši stik je bil seveda administrativen, z namenom posredovanja obvestil o delovanju vrtca, vendar so strokovni delavci na daljavo počeli mnogo več, saj so otrokom in njihovim družinam posredovali predloge za gibalne, ustvarjalne aktivnosti in aktivnosti v naravi oziroma druge ideje za preživljanje prostega časa. Pripravili so tudi virtualno uro pravljic in/ali virtualno gibalno urico. Aktivnosti so bile posredovane v pisni obliki, v obliki avdio- ali videozapisa, prek e-asistenta, e-pošte ali drugih kanalov. Večina aktivnosti je bila namenjena vsem otrokom v skupini, tako da se je lahko vsaka družina odločila, katere aktivnosti bo izvedla. Hkrati pa so strokovne delavke poskrbele tudi za individualni stik, npr. pogovor z otrokom ali posamezno družino, individualno voščilo ob rojstnem dnevu, možnost opravljanja bralne značke na daljavo ipd. Strokovne delavke so poudarile pomen vzpostavljanja stikov z družinami, z razmislekom o pravi meri sodelovanja, saj so bili starši obremenjeni tudi na drugih področjih. Prav tako so aktivnosti pripravljale z razmislekom o materialih, ki so otrokom dostopni tudi v domačem okolju (npr. naravni materiali), in ob upoštevanju kurikularnih področij oziroma področij dejavnosti in razvoja otroka, ki bi jih obravnavali oziroma spodbujali v vrtcu. Iz časa ponovnega odprtja vrtcev so strokovne delavke poročale o raznolikih aktivnostih, prek katerih so otrokom predstavile in približale trenutno zdravstveno situacijo, in o prilagoditvah, ki so jih na podlagi ukrepov vnesle v učno okolje. V svojih predstavitvah so opozorile še na pomen profesionalnega razvoja in medsebojnega povezovanja, saj je potreba po medsebojni podpori v spremenjenih razmerah še večja. Poudarile so tudi nujnost poenotenja usmeritev glede delovnih obveznosti med čakanjem na delo. Strokovne delavke, ki delajo z otroki s posebnimi potrebami, pa so opozorile na pomanjkanje jasnih smernic, kako organizirati vzgojno-izobraževalni proces za te otroke.

V nadaljevanju je sledila *okrogla miza Medsektorski pogled na vrtec v času epidemije,*[1] na kateri so predstavnice različnih resorjev (zdravstvenega, socialnega, izobraževalnega) opozorile na pomen celostnega pristopa pri odzivanju na krizo in povezovanja med resorji. Predstavnica CSD Simona Mikec je poudarila, da jim zaprtje vrtca kot varovalnega dejavnika pomeni veliko izgubo informacij o starševski skrbi, odzivanju staršev na otrokove potrebe in možnosti sodelovanja s starši. Dr. Sonja Rutar je izpostavila, da pedagoško stroko skrbi diskurz, ki predšolsko vzgojo umešča samo v dejavnost varovanja. Z neustreznim poimenovanjem se tako lahko

[1] Na okrogli mizi z naslovom *Medsektorski pogled na vrtec v* času *epidemije*, ki je potekal v okviru strokovnega posvetu *Korona in vrtec* novembra 2020, so med drugim sodelovale tudi: Sonja Rutar, Anja Šterbenc, Liza Lea Lah, Simona Mikec in Helena Ule.

izbriše stoletno delo za zagotavljanje sistematičnega in načrtnega dela z otroki in družinami. S tem je ogrožena tudi profesionalizacija predšolske vzgoje, največ pa izgubi otrok, ki ne dobi ustreznega izobraževanja. S. Rutar je še opozorila, da se je z zaprtjem vrtcev odgovornost za vzgojo in izobraževanje prenesla samo na starše. Dejala je, da je to tako, kot da bi morali starši v celoti prevzeti odgovornost za zdravje svojih otrok. S tem se je strinjala ravnateljica vrtca Bled Helena Ule, ki je potrdila, da vrtec ni le varovanje, ampak se vertikala izobraževanja začne s predšolsko vzgojo in izobraževanjem. Kot je povedala, so se v njihovi instituciji dogovorili, da bodo kljub zaprtju vrtcev ohranjali stike z otroki, čeprav status »čakanja na delo« delavcu omogoča, da nič ne dela od doma. Poudarila je, da si ravnatelji vrtcev prizadevajo, da bi ministrstvo prepoznalo, da tudi strokovni delavci vrtca opravljalo mnogotera dela tudi od doma. Pediatrinja Liza Lah je ob tem opozorila, da je pomembno, kako starši ukrepe predstavijo otrokom in kako poiščejo nadomestek onemogočenim aktivnostim, npr. namesto uporabe otroških igral lahko gredo v naravo in plezajo na drevo. Izpostavila je tudi, da nošenje maske zagotovo omeji kakovost stika tako pri vzgojiteljih kot tudi pri delu pediatrov, saj tudi sama razume stisko otrok, ki pridejo k njej na pregled, ko je oblečena v vso zaščitno opremo. Izstopajoče sporočilo govork je bilo, da je ne glede na to, iz katerega sektorja prihajajo, pomembno zavedanje vseh, da delajo za dobrobit otroka. Dr. Anja Šterbenc je razpravo ob okrogli mizi tako sklenila z mislijo: »Ampak se moramo zavedati, da je to tisto sporočilo, ki ga moramo predati naprej javnosti. To, da bomo trenutno situacijo rešili s sodelovanjem in da s tem, ko medicinska stroka predlaga določene ukrepe, ne skačemo drugim strokam v zelje. To naredimo zato, ker delamo po naših najboljših močeh na področju, kjer smo strokovnjaki in na katerem lahko po svojih najboljših močeh prispevamo in lahko naredimo največ za zaščito otrok in družin.«

V sklepnem delu strokovnega posveta so sledile *predstavitve iniciativ Centra za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za korakom*, in sicer predstavitve strokovnih iniciativ za mehak prehod med različnimi izobraževalnimi okolji, za profesionalni razvoj strokovnih delavcev in vključevanje družin iz ranljivih skupin v družbo.

Po posvetu je Center za kakovost v vzgoji in izobraževanju Korak za korakom na Pedagoškem inštitutu v spletni obliki izdal *zbornik povzetkov predstavitev na strokovnem posvetu Korona in vrtec* (gl. Mervic idr. 2020). Zbornik vsebuje predstavitve prispevkov strokovnih in vodstvenih delavcev vrtca, ločene po vsebinskih sklopih, povzetek okrogle mize, predstavitev iniciativ Centra v luči korone in tudi smernice za ohranjanje kakovostne pedagoške prakse ob preventivnih ukrepih za zamejitev širjenja koronavirusa v vrtcih. Tako na 60 straneh ponuja vpogled v vsebine in ugotovitve strokovnega posveta ter nabor dobrih praks za delo na področju predšolske vzgoje in izobraževanja, kljub zaprtju vrtcev oziroma omejenemu delovanju.

Smernice so namenjene strokovnim in vodstvenim delavcem vrtcev, drugim deležnikom ter odločevalcem na področju vzgoje in izobraževanja. Razdeljene so v več sklopov, in sicer predlagajo oziroma usmerjajo nadaljnjo pedagoško prakso v predšolski vzgoji na naslednjih področjih:

- sodelovanje z družinami in lokalno skupnostjo, kjer je poudarjen pomen sodelovanja med vrtci in družinami kljub zaprtju vrtcev;
- vzpostavljanje interakcij z otroki, prek katerih otrok ohrani stik z vzgojiteljico (kot pomembno osebo v svojem življenju) in pridobi pomembne informacije o družbi okoli sebe;
- strategije poučevanja, kjer so v ospredju raznolike priložnosti, kako se lahko otrokom na njim prijazen način predstavi družbena situacija v času epidemije;
- povezovanje strokovnih delavcev in profesionalni razvoj, kjer sta v ospredju pravica in dolžnost do profesionalnega razvoja tudi v izrednih razmerah;
- usposabljanje za delo z IKT, kjer je poudarjeno, da bi bilo treba vlagati v razvoj IKT-kompetenc tudi med zaposlenimi v predšolski vzgoji in izobraževanju, saj so marsikatere veščine (npr. obdelava videoposnetkov) uporabne tudi v času, ko vrtci delujejo normalno;
- delo na daljavo z otroki s posebnimi potrebami, kjer je izpostavljeno, da se v priporočilih ne sme pozabiti na specifičnost potreb otrok s posebnimi potrebami, s predlogom, da se nekateri elementi dela na daljavo ohranijo tudi v času običajnega delovanja vrtcev;
- vloga vodstva, kjer je poudarjeno, da je vodstvo tisto, ki strokovnim delavcem omogoči čim bolj nemoteno nadaljnje opravljanje njihovega poslanstva, s spodbudo, da predstavniki vodstva ostanejo zagovorniki kakovostnega vzgojno-izobraževalnega procesa v vrtcih tudi v času izrednih razmer;
- vloga odgovornih institucij, kjer je priporočena priprava poenotenih smernic za delovanje vrtcev na ravni države, pri pripravi katerih se k sodelovanju povabijo strokovni in vodstveni delavci vrtca;
- definiranje obveznosti med čakanjem na delo s predlogom, da se na ravni države sprejmejo usmeritve za obveznosti med čakanjem na delo.

Kot je bilo zapisano uvodoma, je bil strokovni posvet Korona in vrtec organiziran z namenom, da se tudi strokovnim in vodstvenim delavcem vrtcev omogočijo refleksija praks v času epidemije bolezni covid-19, izmenjava izkušenj ter iskanje novih poti za nadaljnje delo in ohranjanje kakovostne pedagoške prakse v spremenjenih razmerah. Posvet je imel tudi vlogo strokovne podpore, ki so jo strokovni in vodstveni delavci v času zaprtja vrtcev prav tako pogrešali.

Literatura in viri

Kustec, S., Logaj, V., Krek, M., Flogie, A., Truden Dobrin, P. in Ivanuš Grmek, M. (2020). *Vzgoja in izobraževanje v RS v razmerah, povezanih s covid-19*. Dostopno na: https://www.zrss.si/pdf/modeli_in_priporocila.pdf (pridobljeno 19. 8. 2020).

Marjanovič Umek, L. in Fekonja, U. (2008). *Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in učenje*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Mervic, T., Mlinar, M., Režek, M. in Zgonec, P. (ur.). *Korona in vrtec: zbornik povzetkov predstavitev na strokovnem posvetu Korona in vrtec : 26. 11. 2020*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2020. Dostopno na: 978-961-270-375-2; http://www.korakzakorakom.si/storage/app/files/Zbornikstrokovni%20posvet%20Korona%20in%20vrtec-november%202020-koncna.pdf (pridobljeno 28. 5. 2021).

National Scientific Council on the Developing Child. (2007). *The science of early childhood development: Closing the gap between what we know and what we do*. Boston, MA: NSCDC.

Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I. in Taggart, B. (2004). *The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Final Report*. London: University of London, Institute of Education.

Tina Mervic